

คณะกรรมการการปฏิรูป

การเมือง

**บัญชีสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ**

ที่	ประเด็น	หมายเหตุ
	<u>การปฏิรูปโครงสร้างทางการเมืองและองค์กรอิสระ</u>	
๑.	การเลือกตั้งคณะรัฐมนตรีจากประชาชนโดยตรง	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี
๒.	รัฐบาลรักษาการ	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี
๓.	ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๓ รัฐสภา
๔.	ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๓ รัฐสภา
๕.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ (ป.ป.ช.)	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตาม รัฐธรรมนูญ)
๖.	คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.)	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตาม และองค์กรตาม รัฐธรรมนูญ)

ที่	ประเด็น	หมายเหตุ
๗.	องค์กรอัยการ	ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กร อื่นตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติ)
๘.	การจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) ให้เป็นองค์กรอิสระ	สมควรบรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กร อื่นตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติ)

ที่	ประเด็น	หมายเหตุ
	<p>การปฏิรูป ๕ พรรคการเมือง</p> <p>การพัฒนาสถาบันพรรคการเมือง</p> <p>b. หน้าที่ของพรรคการเมือง</p> <p>๓. การยุบพรรคการเมือง</p> <p>การสนับสนุนพรรคการเมือง</p> <p>๕. การตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>๖. การสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาคที่ ๒ หมวดที่ ๑</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาคที่ 1๘ หมวดที่ ๑</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาคที่ ๒ หมวดที่ ๑</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาคที่ ๒ หมวดที่ ๑</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาคที่ ๒ หมวดที่ ๑</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาคที่ ๒ หมวดที่ ๑</p>

ร.ร.	ประเด็น	หมายเหตุ
	<p>การปฏิรูปกลไกและระบบการเลือกตั้ง</p> <p>๑. บุคคลย่อมมีสิทธิในการเลือกตั้งการใช้สิทธิเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>๒. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่มาคณะกรรมการการเลือกตั้ง - วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง - การพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ - อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 	<p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาค ๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ สิทธิ เสรีภาพของพลเมือง</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาค ๒ หมวด ๓ ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร</p> <p>สมควรให้บรรจุในโครงร่างรัฐธรรมนูญภาค ๓ หมวด ๒ ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ</p>

ร.๒	ประเด็น	หมายเหตุ
	<p><u>การปฏิรูปการเรียนรู้ การปรองดอง และการมีส่วนร่วม</u> <u>ร่วมทางการเมืองของประชาชน</u></p>	
๑.	การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน	<p>สมควรบรรจุในโครงสร้างรัฐธรรมนูญ ภาค ๑ พระมหากษัตริย์ และประชาชน หมวด ๒ ประชาชน ส่วนที่ ๒ สิทธิ เสรีภาพของพลเมือง</p>
๒.	การสร้างความปลอดภัย	<p>สมควรบรรจุในโครงสร้างรัฐธรรมนูญ ภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปลอดภัย หมวด ๒ การสร้างความปลอดภัย</p>
๓.	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	<p>สมควรบรรจุในโครงสร้างรัฐธรรมนูญ ภาค ๑ พระมหากษัตริย์ และประชาชนหมวด ๒ ประชาชน</p>

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองสภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

การปฏิรูปโครงสร้างทางการเมืองและองค์กรอิสระ

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การเลือกตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีจากประชาชนโดยตรง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

ให้ประชาชนเลือกตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีโดยตรง โดยให้ผู้สมัครระบุชื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทั้งคณะตามที่กฎหมายกำหนด ผู้สมัครคณะกรรมการรัฐมนตรีต้องเสนอชื่อโดยพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคตามที่กฎหมายกำหนด

หากปรากฏว่าการเลือกตั้งรอบแรกไม่มีผู้สมัครคณะใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งให้นำคณะที่ได้รับคะแนนอันดับหนึ่งและอันดับสองมาเลือกตั้งใหม่ภายในเวลาที่กำหนด

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

การสมัครรับเลือกตั้งต้องสมัครโดยพรรคการเมืองที่มีสมาชิกมากพอสมควร เพื่อคัดกรองการสมัครให้มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือของประชาชน

ผู้สมัครจะต้องจัดทำบัญชีคณะกรรมการรัฐมนตรี ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดทั้งหมด โดยระบุผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบประวัติและผลงานก่อนตัดสินใจเลือก

หากการเลือกตั้งรอบแรกไม่มีผู้สมัครชุดใดได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิให้นำผู้ที่ได้คะแนนอันดับหนึ่งและอันดับสองมาเลือกตั้งรอบสองภายในเวลาที่กำหนด เพื่อให้ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิ ให้เป็นไปตามหลักการของเสียงข้างมากในการเลือกผู้บริหารประเทศโดยตรงจากประชาชน

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ การเลือกตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีโดยตรงเป็นการประยุกต์หลักการแบ่งแยกอำนาจมาใช้เพื่อส่งเสริมระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้มีความเข้มแข็ง

๓.๒ การกำหนดให้ประชาชนเลือกตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีโดยตรงจะเป็นการสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนส่วนใหญ่ว่า ต้องการให้ผู้ใดเป็นผู้นำและผู้บริหารประเทศ และเมื่อการเลือกตั้งเสร็จประชาชนจะรู้ทันทีว่าผู้ใดจะเป็นผู้นำและผู้บริหารประเทศ ไม่ต้องรอให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นผู้เลือกในภายหลัง

๓.๓ ตามหลักการเดิมที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรีจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งที่สุจริต เทียบธรรม และโปร่งใส การให้อำนาจสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ส่วนใหญ่ที่มาจาก การซื้อสิทธิขายเสียงเป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรีเป็นสาเหตุสำคัญ

ที่ทำให้การทุจริตคอร์รัปชันระดับชาติอย่างรุนแรง เพราะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเอื้อประโยชน์ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่ค้ำจุนอำนาจของตนเอง

๓.๔ การให้ประชาชนเลือกคณะรัฐมนตรีโดยตรงทั้งคณะต่างจากการให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรง คือ ประชาชนจะรู้ว่าใครจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วจะรู้ว่าใครที่จะเป็นรัฐมนตรี ถ้าประชาชนเห็นว่ารัฐมนตรีที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อนั้นไม่เหมาะสมก็อาจจะตัดสินใจไม่เลือก ดังนั้น ชัยชนะของผู้สมัครจึงเป็นชัยชนะของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ ไม่ใช่เพราะผู้สมัครนายกรัฐมนตรีคนเดียว ประการสำคัญจะป้องกันไม่ให้ผู้ที่เป็นนายกรัฐมนตรีเหิมเกริมว่าประชาชนเลือกตนเองคนเดียว

๓.๕ เพื่อขจัดระบบโควตาของกลุ่มการเมืองในพรรคหรือกลุ่มของพรรคร่วมรัฐบาลในการตอรองตำแหน่งรัฐมนตรี ทำให้มีการปรับคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้งส่งผลให้การบริหารประเทศไม่ต่อเนื่อง

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

รัฐบาลรักษาการ ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

ในขณะที่มีพระราชกฤษฎีกาให้จัดการเลือกตั้ง ให้มีรัฐบาลรักษาการคณะหนึ่งที่เป็นกลางเพื่อรับผิดชอบการบริหารราชการแผ่นดินในช่วงที่มีการเลือกตั้งและป้องกันมิให้รัฐบาลทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับความเป็นธรรม และสนับสนุนคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นกลาง สุจริตเที่ยงธรรม และโปร่งใส โดยให้ปลัดกระทรวงทุกกระทรวงทำหน้าที่รักษาการรัฐมนตรี และให้ปลัดกระทรวงเลือกกันเองคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่รักษาการนายกรัฐมนตรี กระทรวงที่ปลัดกระทรวงทำหน้าที่รักษาการนายกรัฐมนตรี ให้รองปลัดกระทรวงอันดับหนึ่งทำหน้าที่รักษาการรัฐมนตรีแทน
ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการเป็นผู้นำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนใหม่

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

การจัดให้มีรัฐบาลรักษาการในช่วงที่มีพระราชกฤษฎีกาให้จัดการเลือกตั้ง จะทำให้มีรัฐบาลที่เป็นกลางในการสนับสนุนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จะทำให้ไม่มีพรรคการเมืองใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการป้องกันมิให้หน่วยราชการนำทรัพยากรของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ของกลุ่มการเมืองใด ทั้งนี้ เพื่อความยุติธรรมในการเลือกตั้งแก่ทุกกลุ่มการเมือง
การให้ปลัดกระทรวงทำหน้าที่รัฐบาลรักษาการเพราะปลัดกระทรวงเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารกระทรวงเป็นอย่างดี จึงเหมาะสมที่จะทำหน้าที่รัฐบาลรักษาการในระยะสั้น เพื่อให้การบริหารงานประจำในการให้บริการประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรุณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

เพื่อให้มีรัฐบาลที่เป็นกลางรับผิดชอบการบริหารราชการแผ่นดินในช่วงที่มีการเลือกตั้งและสนับสนุนคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในการจัดการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ดูแลการจัดการเลือกตั้งให้สุจริตเที่ยงธรรมและโปร่งใส และเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำใด ๆ ของรัฐบาลที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดไม่ได้รับความเป็นธรรม
ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงร่างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๔ คณะรัฐมนตรี

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวน ๓๕๐ คน โดยให้แบ่งเป็นเขตเลือกตั้ง เขตละไม่เกิน ๓ กน

การเลือกตั้ง ให้ประชาชน ๑ กน เลือกได้ ๑ เสียง (๑ กน) และให้นำคะแนนของผู้สมัครมาเรียงลำดับจากมากสุดไปน้อยสุด ให้ผู้ที่ได้คะแนน ลำดับที่ ๑, ๒ และ ๓ เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในเขตเลือกตั้งนั้นโดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. มีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย ทั้งกฎหมายที่เสนอโดยฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้ริเริ่มเสนอเอง
๒. มีอำนาจในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร โดยการยื่นญัตติ กระทู้ และการเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ
๓. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการประพฤติมิชอบของนักการเมืองร่วมกับอัยการอิสระ เพื่อยื่นฟ้องศาลคดีการเมืองโดยตรง

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

การกำหนดให้หนึ่งเขตเลือกตั้งต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวนไม่เกิน ๓ คน แทนการเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหนึ่งคนโดยใช้หลัก ๑ คน ๑ เสียง และนำคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยและถือว่าผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด ๓ ลำดับแรกเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง วิธีการนี้จะลดอิทธิพลของการซื้อสิทธิขายเสียงได้มากกว่าการใช้หลัก ๑ เขต ๑ คน เพราะเขตเลือกตั้งจะใหญ่กว่า ถึงแม้ผู้สมัครจะทำงานมากขึ้นแต่ก็ยังน้อยกว่าข้อเสนอที่ให้ใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

การให้อำนาจสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สามารถริเริ่มเสนอกฎหมายได้เองทุกประเภท จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีบทบาทสำคัญในการบัญญัติกฎหมายตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย มีใช้เพียงมีหน้าที่สนับสนุนกฎหมายของฝ่ายบริหารเท่านั้น

ส่วนการกำหนดให้คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจตรวจสอบ ใ้ส่วนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบร่วมกับอัยการอิสระเพื่อส่งฟ้องศาลคดีการเมือง จะทำให้การตรวจสอบของฝ่ายบริหารมีความเข้มข้นมากกว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เพราะการอภิปรายไม่ไว้วางใจจะยุติด้วยชัยชนะของฝ่ายบริหารเสมอ แต่การไต่สวนของคณะกรรมการตามหลักการนี้ อัยการอิสระสามารถนำคดีฟ้องศาลเพื่อลงโทษนักการเมืองที่กระทำความผิดได้โดยตรง ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบมีความเข้มข้นมากกว่า

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ การกำหนดให้ประชาชนคนหนึ่ง มีสิทธิออกเสียงได้ ๑ เสียง โดยเลือกผู้สมัครได้ r คนเท่ากัน โดยใช้หลัก ๑ คน ๑ เสียง (One man one vote) แสดงถึงความเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย

๓.๒ การแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นเขตละไม่เกิน ๓ คน เป็นเขตเลือกตั้งที่ไม่เล็กและใหญ่เกินไป

๓.๓ การแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นเขตละไม่เกิน ๓ คน เพื่อลดอิทธิพลของการซื้อสิทธิขายเสียง เพราะเขตใหญ่ขึ้น หากจะมีการซื้อสิทธิขายเสียงก็จะทำยากขึ้นและต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีความใกล้ชิดกับประชาชน รับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ประชาชนสามารถเข้าถึง หรือติดต่อได้โดยง่าย นำความเดือดร้อนของประชาชนมาแจ้งแก่ฝ่ายบริหารให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคือไปได้อย่างรวดเร็ว

๓.๔ ระบบการแบ่งแยกอำนาจซึ่งกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่บัญญัติกฎหมายและตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยไม่ให้มีอำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรี จะลดสิ่งจูงใจในการซื้อสิทธิขายเสียง

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๓ รัฐสภา

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกย่องรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน จังหวัดละ ๑ คน ๗๗ จังหวัด และ การเลือกตั้งจากกลุ่มองค์กรวิชาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและกลุ่มอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๗๗ คน รวมเป็น ๑๕๔ คน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑.๑ มีอำนาจกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร

๑.๒ มีอำนาจในการให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรอิสระ การตรวจสอบประวัติ ให้กระทำโดยเปิดเผย

๑.๓ มีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องกระทำ โดยเปิดเผย

๑.๔ มีอำนาจในการยื่นครุฑและญัตติ ให้รัฐบาลชี้แจง

๑.๕ มีอำนาจร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรเปิดอภิปรายทั่วไปรัฐบาล โดยไม่มีการลงมติ

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

หลักการทั่วไปของการมีวุฒิสภาหรือสภาสูงนั้น ถ้าต้องการให้มีอำนาจในตราเสนอร่างกฎหมายได้เหมือน สภาผู้แทนราษฎร จะต้องกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งหมด การที่กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจเพียงการกลั่นกรองกฎหมายเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องให้สมาชิกวุฒิสภามาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามขณะนี้ประชาชนชาวไทยมีความคุ้นชิน กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว การยกเลิกไม่ให้ประชาชนมีสิทธิในกรเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ดังนั้น จึงยังคงให้ประชาชนเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จังหวัดละ ๑ คน และอีกครั้งหนึ่งให้เลือกตั้งจากกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มอาชีพตามกฎหมาย เพื่อให้ได้ตัวแทน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ครอบคลุมวิชาชีพและอาชีพต่าง ๆ ทั้งสังคม มาทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายและ หน้าที่อื่นที่เหมาะสม

การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ครั้งหนึ่งมาจากการเลือกตั้งของผู้แทนกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มอาชีพ จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การพิจารณาถอดถอนของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มีความเป็นไปได้มากขึ้นเพราะผู้แทน กลุ่มวิชาชีพและกลุ่มอาชีพอาจไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองโดยตรง

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน จะต้องมีความเป็นไปได้อย่างแตกต่าง จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กล่าวคือ มาจากการเลือกตั้งในระดับจังหวัด โดยให้แต่ละจังหวัด มีจำนวนสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เท่ากัน จังหวัดละ ๑ คน

๓.๒ เพื่อให้มีความหลากหลาย และเป็นบุคคลที่มีความชำนาญ หรือเชี่ยวชาญพิเศษ และสิ้นประโยชน์ ในการทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายที่เสนอมาจากสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องมีสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มาจากกลุ่มที่มีความชำนาญพิเศษในด้านต่าง ๆ

๓.๓ เพื่อให้มีความกว้างขวางและมีความหลากหลายในสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จึงกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มาจากกลุ่มวิชาชีพและอาชีพอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) กำหนดหลักเกณฑ์การเลือกตั้งให้เป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๔ การให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ให้อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น เพื่อเป็นกระบวนการถ่วงดุล กลั่นกรอง ตรวจสอบ ผู้ที่ใช้อำนาจในการบริหาร จะต้องมีความระมัดระวัง ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินนโยบาย และให้กระบวนการถอดถอนต้องเป็นกระบวนการตรวจสอบ ที่กระทำโดยเปิดเผย

๓.๕ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาล วุฒิสภาสามารถอาศัยการตั้งกระทู้ หรือการอภิปรายทั่วไปได้

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๓ รัฐสภา

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ดำเนินการปฏิรูปดังนี้

- ๑.๑ ที่มาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ต้องปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว
- ๑.๒ แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๑.๓ ปฏิรูประบบและกลไกการสอบสวนคดีการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยจัดลำดับคดีตามความรุนแรงและความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน และการจัดทีมงานการสอบสวนที่มีความชำนาญมาทำหน้าที่และรับผิดชอบการสอบสวนในแต่ละคดีจนแล้วเสร็จเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยต่อไป
- ๑.๔ ปฏิรูปการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โดยแยกหน้าที่ด้านการส่งเสริมและการปราบปรามให้ชัดเจน เพื่อประชาชนจะได้รับทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)
- ๑.๕ โอนหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เป็นหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เพื่อให้มีความอิสระและไม่ถูกแทรกแซงจากทางการเมือง
- ๑.๖ ให้ฟ้องคดีต่อศาลของข้าราชการประจำดำเนินการเช่นเดียวกับคดีของนักการเมือง คือ ดำเนินการฟ้องคดี ๒ ชั้นศาลเท่ากัน
- ๑.๗ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ควรมีอำนาจฟ้องคดีได้เอง โดยไม่ต้องผ่านองค์กรอัยการ
- ๑.๘ ควรมีการจัดตั้งศาลว่าด้วยคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- ๑.๙ คดีทุจริตไม่ควรมียุอายุความ

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

เนื่องจากการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอยู่ครบถ้วน แสดงว่าการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ ยังไม่เป็นที่เกรงกลัวของผู้ที่กระทำทุจริต จึงจำเป็นต้องปรับกลไกและเสริมสร้างประสิทธิภาพในกระบวนการตรวจสอบและไต่สวนให้เป็นมืออาชีพ สามารถลดความเสียหายจากการทุจริต ประพฤติมิชอบได้อย่างชัดเจน และทำให้เป็นที่ยำเกรงของผู้ที่คิดจะกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ เนื่องจากที่มาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ยังมีอิทธิพลทางการเมืองแทรกแซงได้ เพราะองค์คณะของคณะกรรมการสรรหา ยังมีฝ่ายการเมืองเข้าไปเป็นองค์คณะ คือ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และการที่ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี วาระเดียว เพื่อไม่ให้เอื้อประโยชน์ในทางการเมืองและหวังผลในการดำรงตำแหน่งในวาระต่อไป

๓.๒ ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตยังขาดประสิทธิภาพและไม่ทันกาล เพราะมีคดีเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถพิจารณาได้ทันและปรากฏตามข้อเท็จจริงว่า มีคดีที่ถูกตัดสินว่ากระทำผิดจริงมีจำนวนน้อย

๓.๓ เหตุผลที่ต้องมีการแยกหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นด้านการส่งเสริมและการปราบปรามออกจากกันให้ชัดเจนนั้น เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) อย่างชัดเจน และสามารถติดต่อประสานงานได้อย่างถูกต้อง

๓.๔ เหตุผลที่ต้องโอนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เป็นหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เพราะที่ผ่านมาบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) มักถูกแทรกแซงโดยการเมืองและผลงานภารกิจในการปราบปรามการทุจริตก็มีน้อยมาก

๓.๕ การที่กำหนดให้ฟ้องคดีการทุจริตของข้าราชการและนักการเมืองเพียง ๒ ชั้นศาลนั้น เพื่อให้กระบวนการในการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจนเกินกว่าที่จะแก้ไขได้ และลักษณะความผิดของนักการเมืองและข้าราชการประจำมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน และบางครั้งความผิดอันเกิดจากการทุจริตนั้นมีความเกี่ยวข้องกันระหว่างข้าราชการประจำและนักการเมือง

๓.๖ เหตุผลที่ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีอำนาจฟ้องคดีได้เองนั้น เพราะที่ผ่านมานอกจากอัยการจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายการเมืองแล้ว ในบางคดีซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายจำนวนมาก และควรจะแก้ไขได้โดยเร็วแต่ก็ทำให้เกิดความล่าช้าเพราะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จะต้องได้รับฟังความเห็นของอัยการก่อน

๓.๗ การที่ให้มีการจัดตั้งศาลว่าด้วยคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เนื่องจากมีคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการจำนวนมาก เข้าสู่การพิจารณาของศาล และโดยวัฒนธรรมในการพิจารณาคดีของศาลปกติต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน ทำให้คดีค้างการพิจารณาในระบบเป็นจำนวนมาก

อนึ่ง การพิจารณาคดีประเภทดังกล่าวต้องอาศัยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องดังกล่าวมาเป็นผู้พิพากษาพิจารณาและตัดสินคดี

๓.๘ การที่ให้คดีทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการไม่มีอายุความ เพราะความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดดังกล่าวมีความเสียหายอย่างร้ายแรงและกระทบเป็นวงกว้าง บ่อยครั้งที่ผู้กระทำความผิดใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายหนีคดีไปอยู่ต่างประเทศที่เป็นประเทศที่ไม่มีอนุสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จนกระทั่งคดีหมดอายุความ จนทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

๓.๙ คุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวน การไต่สวน การดำเนินกระบวนการพิจารณา และชี้ขาดตัดสินคดี

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ)

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

๑.๑ ที่มาของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ต้องปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง

๑.๒ ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

๑.๓ ให้อำนาจกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการปรับปรุงแก้ไขกฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๑.๔ การตรวจสอบของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินควรให้ความสำคัญในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Performance Audit) เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหลีกเลี่ยงได้ยาก เพราะมีหลักฐานชัดเจน

๑.๕ ปฏิรูปมาตรฐานและกลไกการตรวจสอบของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินให้มีมาตรฐานอย่างเดียวกัน เพื่อป้องกันมิให้เป็นข้ออ้างของหน่วยงานรับตรวจ

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

เนื่องจากการทำงานของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) มีผลกระทบกับนักการเมืองและข้าราชการที่ประพฤติมิชอบ ดังนั้น การป้องกันมิให้การแต่งตั้งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) มีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Performance Audit) จะทำให้มีหลักฐานประจักษ์ที่สามารถนำผู้กระทำความผิดไปลงโทษได้ เพราะการทุจริตโครงการก่อสร้างทั้งหลายจะทำให้คุณภาพไม่เป็นไปตามสเปค

นอกจากนี้ จะต้องกำหนดให้ส่วนงานการสอบสวนของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) เป็นส่วนงานที่ใช้ฟ้องคดีได้ ไม่ต้องสอบสวนใหม่ ทั้งนี้ เพื่อความรวดเร็วในการลงโทษผู้กระทำความผิด

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) เป็นตำแหน่งที่อิสระ ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง และปรับปรุงระเบียบกลไกให้มีมาตรฐานเดียวกัน

๓.๒ ปัจจุบันการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ส่วนใหญ่เป็นการตรวจสอบทางการเงิน (Financial Audit) ซึ่งผู้ที่กระทำความผิดประพฤติมิชอบล้วนมีความเชี่ยวชาญและสามารถป้องกันมิให้เกิดความบกพร่องทางการเงิน จึงทำให้การตรวจสอบความผิดของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ไม่สอดคล้องกับสภาพความทุจริตที่เกิดขึ้นในโครงการของรัฐ การกำหนดให้ตรวจสอบผลการดำเนินงาน

(Performance Audit) จะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถหลบหลีกได้ เนื่องจากเป็นหลักฐานประจักษ์ที่ปรากฏอยู่ในโครงการแต่ละโครงการ

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงร่างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ)

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

องค์กรอัยการ ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

- ๑.๑ ที่มาของกรรมการองค์กรอัยการและอัยการสูงสุดต้องปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง
- ๑.๒ ปฏิรูประบบและกลไกการทำงานของอัยการให้ทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมอย่างเที่ยงธรรม
- ๑.๓ ปฏิรูประบบและกลไกการทำงานขององค์กรอัยการให้มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานในการอำนวยความยุติธรรม
- ๑.๔ ให้ภารกิจการสอบสวนคดีอาญาเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจเพียงการจับกุม
- ๑.๕ เพื่อให้องค์กรอัยการดำรงความยุติธรรมอย่างเที่ยงธรรม ห้ามมิให้พนักงานอัยการไปดำรงตำแหน่งคณะกรรมการในรัฐวิสาหกิจ และหรือตำแหน่งอื่น ๆ

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่น่าเสนอในข้อ ๑

องค์กรอัยการมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความยุติธรรม จึงต้องป้องกันมิให้ถูกแทรกแซงโดยนักการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรอัยการต้องไม่ทำตัวเป็นเครื่องมือของนักการเมือง และไม่กระทำการใด ๆ ที่มีประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ปลอดพ้นจากข้อครหาในการเป็นเครื่องมือของฝ่ายการเมือง

การกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวน เพื่อให้เป็นไปตามหลักสากลในการถ่วงดุลระหว่างตำรวจที่มีหน้าที่ในการจับกุมกับพนักงานอัยการที่มีหน้าที่สอบสวน จะทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

การให้มัยการอิสระเพื่อตรวจสอบ ใต้สวน และฟ้องคดีนักการเมืองร่วมกับฝ่ายนิติบัญญัติ จะทำให้กระบวนการตรวจสอบฝ่ายบริหารที่ประพฤติน่าเชื่อถือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ ที่ผ่านมามีองค์กรอัยการและอัยการสูงสุดมักถูกแทรกแซงจากการฝ่ายการเมือง โดยในขณะที่อยู่ในตำแหน่งอัยการก็มีบทบาทในการช่วยเหลือการเมือง และเมื่อเกษียณอายุราชการก็ได้รับการตอบแทนให้มีตำแหน่งในทางการเมือง

๓.๒ การทำหน้าที่ของพนักงานอัยการที่ผ่านมายังมีข้อครหาจากประชาชนว่า มีการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งทำให้กระบวนการยุติธรรมมีการผิดเพี้ยนไป

๓.๓ ที่ผ่านมามีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการจับกุมและสอบสวน ทำให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจมีมากเกินไป เป็นการลดบทบาทอำนาจของพนักงานอัยการลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักสากลที่ถือปฏิบัติกัน

๓.๔ เหตุผลที่ไม่ให้พนักงานอัยการรับตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจเพราะต้องการให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะการอำนวยความยุติธรรม เพราะกระบวนการขึ้นสู่ตำแหน่งของพนักงานอัยการก็ใช้วิธีการเช่นเดียวกับผู้พิพากษา

๓.๕ เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหาร จึงให้อัยการอิสระร่วมกับคณะกรรมการของฝ่ายนิติบัญญัติตรวจสอบและไต่สวนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบและทำหน้าที่ฟ้องคดีต่อศาลการเมือง

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ)

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
ให้จัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) ขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ประเมินบุคคล
เข้าสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงของข้าราชการพลเรือน (ระดับ ๑๐ หรือเทียบเท่าขึ้นไป) ของภาครัฐ
และรัฐวิสาหกิจให้สุจริตเที่ยงธรรม ตามระบบคุณธรรม และการประเมินผลโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ
และรัฐวิสาหกิจ เพื่อทำความเข้าใจถึงความคุ้มค่าของนโยบายหรือโครงการให้รัฐบาลและสาธารณชนได้ทราบ
การประเมินบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจให้คณะกรรมการประเมินผล
แห่งชาติ (กปช.) แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่
ประเมินบุคคลเป็นคราว ๆ ไป
การประเมินผลโครงการ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการประเมินผลไว้ด้วย
ทุกโครงการ ให้คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินผลโครงการ
ของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ และรายงานผลการประเมินให้รัฐบาลทราบภายในเวลาที่กำหนด

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

ปัจจุบันนักการเมืองเข้าไปแทรกแซงการแต่งตั้งข้าราชการประจำ ทำให้เกิดการซื้อขายตำแหน่ง
อย่างกว้างขวางเป็นที่มาของการทุจริตประพฤติมิชอบที่รุนแรงยิ่งขึ้น การจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผล
แห่งชาติ (กปช.) จะเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองในการแต่งตั้งข้าราชการ
ประจำระดับบริหารระดับสูง (ระดับ ๑๐ ขึ้นไป) จะทำให้คนดีมีความรู้ความสามารถมีโอกาสได้ทำหน้าที่
สำคัญให้แผ่นดิน

การสรรหาคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) จะต้องดำเนินการให้ปลอดจากการแทรกแซงของ
ฝ่ายการเมือง เพราะเป็นต้นน้ำของความโปร่งใสในการประเมินบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงของรัฐ
คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) จะมีอำนาจในการกำหนดเกณฑ์การประเมินบุคคลที่โปร่งใส
ให้เป็นที่ยอมรับทั่วไป รวมทั้ง การตรวจสอบประวัติและผลงานจะต้องกระทำโดยเปิดเผยให้ประชาชนทั่วไป
ได้รับรู้ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแต่ละครั้ง ให้มีตัวแทนจากคณะกรรมการ
ประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) รวมอยู่ในคณะกรรมการประเมิน จำนวน ๑ คน

ส่วนการประเมินโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ ให้รัฐบาลกำหนดให้ชัดเจนว่าในการจัดทำโครงการ
ขนาดใหญ่ทุกหน่วยงานจะต้องจัดงบประมาณเพื่อให้คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.)
ทำการประเมินด้วยทุกโครงการ การประเมินโครงการให้คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.)
จัดหาผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินให้เหมาะสมกับโครงการ การประเมินให้มุ่งเน้นความคุ้มค่าและระดับ
การบรรลุเป้าหมายของโครงการ ให้คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) รายงานพร้อมความเห็น
ให้รัฐบาลและประชาชนทราบ และรัฐบาลจะต้องดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการประเมินผล
แห่งชาติ (กปช.)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ การแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงของภาครัฐในปัจจุบันถูกกล่าวหาว่าถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง รวมทั้งการซื้อขายตำแหน่ง ทำให้คนดีไม่มีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งที่สำคัญ ทำให้ข้าราชการที่ดีท้อแท้และหมดกำลังใจ ส่วนข้าราชการที่ได้ตำแหน่งด้วยการวิ่งเต้นซื้อขายตำแหน่ง หรือมุ่งรับใช้การเมืองก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง การมีคณะกรรมการประเมินผลระดับชาติ (กปช.) เข้ามาดูแลการประเมินผลบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูง โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตามระบบคุณธรรม และรวบรวมผลงานประกอบการประเมินอย่างเที่ยงตรง พร้อมทั้งมีการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ (กปช.) ทำการแต่งตั้ง เป็นผู้ประเมินอย่างเที่ยงธรรม จะแก้ไขปัญหาการวิ่งเต้นซื้อขายตำแหน่งและการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะข้าราชการที่ดีจะมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งและไม่มีเงื่อนไขที่จะต้องทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อหาเงินมาใช้ในการซื้อตำแหน่ง ประการสำคัญจะเป็นการส่งเสริมให้ข้าราชการที่ดีมีความรู้ความสามารถได้มีโอกาสทำงานเพื่อประชาชน

๓.๒ การประเมินผลนโยบายหรือโครงการภาครัฐเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหลักการบริหารงานสมัยใหม่ เพราะจะทำให้รู้ว่ำนโยบายหรือโครงการของรัฐที่ดำเนินการไปนั้น เป็นไปตามเป้าหมายและมีความคุ้มค่าหรือไม่การประเมินผลโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระและโดยผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ จะทำให้ผลการประเมินเป็นที่เชื่อถือของสาธารณชน โดยเฉพาะข้อเสนอแนะจากการประเมินผลโครงการจะทำให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐรู้ว่าควรจะทำโครงการต่อไปหรือหยุดโครงการ หรือจะต้องปรับปรุงโครงการอย่างไรให้มีความคุ้มค่า จะทำให้ลดความเสียหายของภาครัฐจากการดำเนินนโยบายหรือโครงการที่ไม่คุ้มค่าได้มาก

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔.เสนอให้บรรจุโครงร่าง รัฐธรรมนูญ

ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และกาตรวจสอบควรใช้อำนาจรัฐ หมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตรวจสอบรัฐธรรมนูญ)

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปปฏิรูปแห่งชาติ

*****

การปฏิรูประบบพรรคการเมือง

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การพัฒนาสถาบันพรรคการเมือง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
ต้องพัฒนาสถาบันพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง โดยสมาชิกพรรคต้องมีส่วนร่วม และตรวจสอบได้

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกพรรคตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ทุกภูมิภาคของประเทศ
จำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองรวมแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน และไม่ควรถูกกำหนดเงื่อนไขในการ
ตั้งพรรคการเมืองไว้มากเพราะเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๒.๒ การส่งสมาชิกพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งต้องได้รับความเห็นชอบของสมาชิกพรรค
การเมืองในพื้นที่เลือกตั้งนั้น ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้นายทุนเข้าครอบงำหรือแทรกแซง

๒.๓ ข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ
เช่น การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง วาระการดำรงตำแหน่งของ
คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตั้งแต่ระดับกลางไปจนถึงสาขาพรรคการเมือง ควรกำหนดไว้อย่างชัดเจน
เป็นต้น

๒.๔ สมาชิกพรรคการเมืองสามารถควบคุมตรวจสอบการบริหารจัดการพรรคการเมืองให้เกิดความเข้มแข็ง
โปร่งใส และเป็นธรรม

(ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

เนื่องจากพรรคการเมืองไทยในอดีตยังไม่มียุทธศาสตร์พัฒนาให้เป็นสถาบันพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง
การขยายสาขาพรรคการเมืองยังไม่เพียงพอ ประชาชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองยังมีจำนวนน้อย
เมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ
ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงร่างรัฐธรรมนูญ

ภาคที่ ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวดที่ ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

หน้าที่ของพรรคการเมือง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
พรรคการเมืองมีหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์แห่งชาติ

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม (ประชาชนส่วนรวม มีความหมายว่า ชาตินี้ คือประชาชนส่วนรวมไม่ใช่บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ)

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ได้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ๗ ประการคือ

๑) การมีเอกราช อธิปไตยและบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ

๒) ความปรองดองความสามัคคีของคนในชาติ

๓) การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากการคุกคามทุกรูปแบบ

๔) ความปลอดภัย ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

๕) การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพของชาติ

๖) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศเพื่อนบ้าน

๗) การมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ

๒.๒ ผลประโยชน์แห่งชาติจะมีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์ชาติ คือ จะวางแผนในช่วงระยะสั้น ๒ ปีข้างหน้า หรือช่วงระยะปานกลาง ๓ - ๑๐ ปีข้างหน้า หรือช่วงระยะยาวซึ่งครอบคลุมจาก ๑๑ - ๒๐ ปีข้างหน้า พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกให้บริหารประเทศจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการเพื่อบริหารประเทศ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกัผลประโยชน์แห่งชาติโดยตรง หากนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการที่พรรคการเมืองกำหนด เป็นไปในลักษณะการผูกขาดการบริหาร และการปกครองประเทศเพื่อผลประโยชน์และปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจ ไม่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ประเทศจะล่มสลาย และที่ผ่านมาพรรคการเมืองที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ให้บริหารประเทศ ได้กำหนดนโยบายที่ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ นำความเสียหายมาสู่ประเทศอย่างใหญ่หลวง ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้พรรคการเมือง มีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นกรอบบังคับไม่ให้กระทำการใด ๆ ที่ไม่เป็นผลดีต่อประเทศ

(ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ เนื่องจากในรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาไม่เคยมีการบัญญัติประเด็นนี้ไว้ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากต่อการกำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการของพรรคการเมืองในการบริหารประเทศ ในอดีตพรรคการเมืองบางส่วนเห็นว่ากรอบนโยบายหรือวางแผนพัฒนาประเทศไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายการเมืองแต่เป็นหน้าที่ของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๒ เป็นกรอบให้กับพรรคการเมืองในการกำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการที่จะใช้ในการหาเสียงและการบริหารประเทศ

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้มีรูปโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาคที่ ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวดที่ ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การยุบพรรคการเมือง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

การยุบพรรคการเมืองกระทำได้เฉพาะกรณีที่พรรคการเมืองกระทำผิดร้ายแรง ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ล้มล้างระบอบประชาธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งนี้ เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลยุติธรรม

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

พรรคการเมืองใดก็ตามที่ล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ ล้มล้างระบอบประชาธิปไตย ล้มล้างการปกครองของประเทศ ความมั่นคง และเจตนาจงใจไม่รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ดังนี้

กรณีหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีการกระทำผิดร้ายแรง ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พรรคการเมืองนั้นต้องถูกยุบ

กรณีหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีการกระทำผิดที่ไม่ร้ายแรง ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นความผิดเฉพาะตัวของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้น

(ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

เนื่องจากการกระทำดังกล่าวข้างต้นเป็นการทำความผิดอย่างร้ายแรง จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมือง

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาคที่ ๖ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวดที่ ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การสนับสนุนพรรคการเมือง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
ให้รัฐสนับสนุนพรรคการเมืองอย่างเหมาะสมและยุติธรรม

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ พรรคการเมืองเป็นองค์กรที่ต้องมีระบบบริหารจัดการ ต้องมีค่าใช้จ่าย และต้องปฏิบัติตามกฎหมายหลายฉบับ ต้องรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน และให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น รัฐควรให้การสนับสนุนพรรคการเมืองอย่างเหมาะสมและยุติธรรม

๒.๒ ควรให้มีการสนับสนุนพรรคการเมืองทั้งเรื่องทุน และการดำเนินงานอย่างอื่น ส่วนวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสมและยุติธรรมนั้น ควรกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ เพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ เพื่อให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง

๓.๓ เพื่อลดอิทธิพลของนายทุน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาคที่ ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวดที่ ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
ให้มีองค์กรตรวจสอบจริยธรรมพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ ให้เป็นองค์กรที่เป็นนิติบุคคล เช่น สภาวิชาชีพทางการเมือง เป็นต้น

๒.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกระดับ

๒.๓ เป็นองค์กรที่ตรวจสอบคุณธรรมจริยธรรมพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และควรครอบคลุมไปถึงนักการเมืองที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง ต้องได้รับการตรวจสอบโดยมีกลไกการตรวจสอบที่มีความรอบคอบ

(ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

เพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของพรรคการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้การปฏิบัติหน้าที่ของพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคุณธรรมจริยธรรม มีความโปร่งใส และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาคที่ ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวดที่ ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็ได้

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

บุคคลใดก็ตามที่จะเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองหรือเป็นนักการเมืองจะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
หรือไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็ได้ โดยต้องสร้างกลไกขึ้นมาเพื่อควบคุมดูแลนักการเมืองอิสระ
(ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

เพื่อสอดคล้องกับหลักสากลของนานาอารยประเทศที่ให้สิทธินักการเมืองที่จะสังกัดพรรคการเมือง
หรือไม่ก็ได้

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ
ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาคที่ ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวดที่ ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

การปฏิรูปกลไกและระบบการเลือกตั้ง

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

สิทธิในการเลือกตั้ง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

บุคคลย่อมมีสิทธิในการเลือกตั้งการใช้สิทธิเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ การใช้สิทธิเลือกตั้งควรเป็นสิทธิ เนื่องจากการเลือกตั้งควรมาจากความต้องการของบุคคลนั้น ๆ จริง ๆ ไม่ใช่การถูกบังคับเพราะเป็นหน้าที่

๒.๒ ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่กำหนดให้การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิ มีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่กำหนดให้การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่

๒.๓ การกำหนดให้การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิ จะช่วยลดปัญหาการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง เพราะผู้ที่ซื้อเสียงจะไม่ว่าบุคคลนั้น ๆ จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งจริงหรือไม่

๒.๔ ปัจจุบันประชาชนมีความสนใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องบังคับให้ประชาชนต้องไปเลือกตั้งแต่อย่างใด

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

การเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ไม่ควรบังคับให้เป็นหน้าที่ และเป็นไปตามหลักสากลที่ประเทศส่วนใหญ่กำหนดให้เป็นสิทธิ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเสรี

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงร่างรัฐธรรมนูญ

nim ๑ พระมหากษัตริย์ และประชาชน หมวด ■ ประชาชน ส่วนที่ ■ สิทธิ เสรีภาพของพลเมือง

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการปฏิรูป
ดังนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๒) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลภาษีอากรให้ชำระภาษีกับรัฐ

(๓) เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไป โดยให้มีผลนับแต่รัฐธรรมนูญนี้ (ฉบับใหม่) ใช้บังคับ

(๔) ไม่เป็นบุพการี คู่สมรสทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย บุตรหรือบุตรบุญธรรม เคยเป็นคู่สมรส และยังคงมีความสัมพันธ์ฉันท์สามี ภรรยา ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่น่าเสนอในข้อ ๑

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชนซึ่งเข้าไปใช้อำนาจรัฐดูแลประชาชน จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติที่ดี ไม่มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือประพฤติมิชอบจนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดทางอาญา หรือเคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมาก่อน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

เพื่อให้ได้ผู้ว่าการเมืองที่ดี ไม่มีประวัติเสื่อมเสียป้องกันมิให้บุคคลที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of interest) คู่ครอง ผลประโยชน์สาธารณะ และเพื่อให้การตรวจสอบถ่วงดุลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๓ รัฐสภา

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

๑.๑ ที่มาคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีที่มาโดยปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง และให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหา โดยสรรหาเป็นสองเท่าของจำนวนคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ที่พึงมีเพื่อส่งให้วุฒิสภามีอำนาจคัดเลือก

๑.๒ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งห้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการการเลือกตั้งซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

๑.๓ การพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้งนั้นเป็นการเฉพาะตัว ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างสามารถดำรงตำแหน่งได้จนครบวาระของตน ไม่จำกัดเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

๑.๔ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

๑) ในช่วงการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และบุคคลที่มีหน้าที่จัดการเลือกตั้ง มีอำนาจเข้าไปตรวจค้นสถานที่ต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นสถานที่ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางการเมือง และจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งโดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือหมายจับ

๒) กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เห็นว่าเป็นการทุจริตการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลเลือกตั้งได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้จนกว่าศาลเลือกตั้งจะมีคำสั่งยกคำร้อง หากเป็นความผิดอื่นที่มีใช้การทุจริตการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีอำนาจวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดนั้นได้

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ กระบวนการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ที่ผ่านมาขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เดิมมีวาระเจ็ดปีเป็นระยะเวลาที่นานเกินไป อาจใช้อำนาจโดยไม่สนใจต่อการถูกตรวจสอบ

๒.๒ การพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นควรเป็นการเฉพาะตัวของผู้มาดำรงตำแหน่งแทนและสามารถอยู่ในตำแหน่งได้จนครบตามวาระของตน ถ้าจำกัดให้อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลือ อาจทำให้คนที่

ความรู้ความสามารถที่เหมาะสมขนาดความสนใจที่จะสมัครเข้ารับการศึกษาแทนในตำแหน่งที่ว่าง เพราะเป็นได้เพียงระยะเวลาสั้น ๆ เท่าที่เหลืออยู่ และได้เพียงวาระเดียว ไม่สามารถสมัครต่อได้อีก

๒.๓ ในช่วงการเลือกตั้งต้องให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และบุคคลที่มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งในการตรวจค้นและจับกุมการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๒.๔ ความผิดทุจริตการเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องต่อศาลเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย แต่ถ้าไม่เกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นผู้วินิจฉัย

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

๓.๑ การเลือกตั้งจำเป็นต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เพื่อเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ออกกฎ ระเบียบการเลือกตั้ง ประกาศผลการเลือกตั้ง และสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดเกี่ยวกฎหมายเลือกตั้ง

๓.๒ เพื่อให้การควบคุมบริหารจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ต้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีอำนาจตามสมควรที่จะควบคุมสถานการณ์การเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงจำเป็นต้องให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีอำนาจอย่างเพียงพอในการดำเนินการ โดยสามารถสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ทันก่อนวันเลือกตั้งหรือก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ การตรวจสอบความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แบ่งความผิดเป็น ๒ ประเภท

๑) ความผิดที่เกิดจากการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรง เช่น

๑.๑) การจัดทำ การให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ การจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ การเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด เป็นต้น

๑.๒) จัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อเลือกตั้งหรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือกลับจากที่เลือกตั้งเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เป็นต้น

๒) ความผิดที่ไม่เกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรง แต่มีผลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เช่น การปราศรัยหาเสียงใส่ร้าย หลอกหลวงหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด การจัดทำและติดตั้งป้ายหาเสียง การโฆษณาหาเสียงในเวลาห้าม เป็นต้น

๓.๓ ให้มีศาลเลือกตั้ง เพื่อวินิจฉัยในกรณีทุจริตการเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติให้นำคดีไปสู่ศาลเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย หากมิใช่กรณีทุจริตโดยตรงให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีอำนาจวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดนั้นได้

๓.๔ เพื่อให้มีมาตรการในการตรวจสอบการทุจริตการเลือกตั้งในเชิงรุก

๓.๕ ผู้ที่กระทำความผิดการเลือกตั้งไม่ว่าจะแพ้หรือชนะการเลือกตั้ง ต้องมีบทลงโทษทุกคน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๓ นิติธรรม ศาล และการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ หมวดที่ ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
(องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ)

แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ

*****

การปฏิรูปการเรียนรู้ การป้องกัน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการศึกษาเรียนรู้ทางการเมืองตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง
โดยกำหนดให้มืองค์กรรับผิดชอบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ สถานการณ์การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนที่ถูกต้องยังอยู่ในวงจำกัดหรืออยู่ในกลุ่มที่สนใจทางการเมืองและเกี่ยวข้องทางการเมืองทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเท่านั้น จึงทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้เรื่องราวทางการเมือง และเกิดความแตกแยกทางความคิดในที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถระดมทรัพยากรจากสถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมมาสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งหน่วยงานด้านการสื่อสารมวลชนก็ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประชาชนจึงขาดโอกาสการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้อง มีเหตุผล และไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาอาชีพทั้งในเมืองและในชนบท จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่นักการเมืองสามารถใช้ความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือระบอบอุปถัมภ์มาเป็นประโยชน์ทางการเมืองได้

๒.๒ การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน จะต้องทำให้ประชาชนเรียนรู้ทางการเมืองแบบองค์รวม ไม่มองเพียงด้านใดด้านหนึ่งแบบแยกส่วน เพราะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ อย่างเป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด และต้องมุ่งเน้นที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมหรือสาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคพวก

๒.๓ การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญมาก ประชาชนจึงควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้ทางการเมืองและพัฒนาสู่ความเป็นพลเมือง เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินงานทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการสนับสนุนอย่างจริงจังต่อเนื่องและมีความครอบคลุมทั้งในระดับพื้นที่และกลุ่มสาขาอาชีพต่าง ๆ

๒.๔ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ก็มีความสำคัญมากเช่นเดียวกันเพราะประชาชนสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองไปเกือบหมดอันเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาประเทศ และนโยบายประชานิยมของพรรคการเมืองที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากกว่าความเสมอภาค ทำให้คนยากจนต้องการความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ขาดความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การเรียนรู้ทางการเมืองจะช่วยให้ทุกภาคส่วนมีความสามารถในการพึ่งตนเอง และมีความสามารถในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมกับสังคมไทยต่อไป

๒.๕ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนสามารถใช้วิถีชีวิตของประชาชนและภาวการณ์ทางการเมืองในสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางการเมืองได้เป็นอย่างดี หากได้พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้ทางการเมือง และทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ พร้อมทั้งพัฒนาเนื้อหาวิชาทางการเมืองที่เป็นเอกภาพก็จะสามารถสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ไปได้อย่างกว้างขวางสอดคล้องกับทุกภาคส่วนได้ และหากเชื่อมโยงในระบบสื่อออนไลน์ สถาบันการศึกษาและสถาบันทางสังคมก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป การปฏิรูปการเรียนรู้ทางการเมืองสามารถพัฒนาประชาชนสู่ความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติได้ ภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐ ทั้งที่มีบทบาทหน้าที่ในทางการเมืองโดยตรง และสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสร้างทัศนคติทางการเมืองนั้น ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมหรือของสาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ซึ่งจะช่วยให้ระบบอุปถัมภ์ลดความสำคัญลง และสามารถเชื่อมโยงต่อการลดการทุจริตคอร์รัปชันในที่สุด ซึ่งการสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองในมิติใหม่นี้จะช่วยให้สังคมลดความขัดแย้งลงได้เช่นเดียวกัน และเกิดความปรองดองในทุกภาคส่วนตลอดไปตามระบอบประชาธิปไตย

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณาระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ มีหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ๑๑ ด้าน และมาตรา ๓๑ (๒) กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการการปฏิรูปการเมือง เป็นคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาปฏิรูปแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๐ มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย และเพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะกรรมการการปฏิรูปการเมือง ศึกษาและจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะการปฏิรูปการเมืองเพื่อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ด้วยอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายดังกล่าว คณะกรรมการการปฏิรูปการเมืองได้มีการศึกษาการปฏิรูปการเมืองในด้านต่าง ๆ และสรุปความเห็นว่าการปฏิรูปการเมืองจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น รัฐธรรมนูญควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน โดยเสนอขอให้บรรจุประเด็นดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการศึกษาเรียนรู้ทางการเมืองตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง โดยกำหนดให้มืองค์กรรับผิดชอบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

ภาค ๑ พระมหากษัตริย์ และประชาชน หมวด ๒ ประชาชน ส่วนที่ ๒ สิทธิ เสรีภาพของพลเมือง

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การสร้างความปลอดภัย ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้

รัฐต้องส่งเสริมให้มีกระบวนการและกลไกในการสร้างความปลอดภัยเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ ทั้งในยามสถานการณ์ปกติ และกรณีที่เกิดความขัดแย้ง และมีพื้นที่สาธารณะให้กับประชาชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมแห่งการปรองดอง

ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองกระทำการใดที่เป็นการทำลายความเป็นเอกภาพของชาติหรือสร้างความขัดแย้งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

รัฐธรรมนูญที่ถูกร่างขึ้นจะสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งที่ผ่านมา สร้างความปลอดภัยในชาติ และป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งหวนคืนกลับมาได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับ “กระบวนการ” (Process) ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ จะต้องตอบโจทย์การสร้างความปลอดภัยในแง่ที่ต้องมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเหตุแห่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขเหตุดังกล่าวได้ด้วยข้อสรุปที่ตกผลึกแล้ว และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของคู่ขัดแย้งและกลุ่มพลังต่าง ๆ ในสังคม

การสร้างความปลอดภัย ควรตั้งกลไกหรือองค์กรที่จะทำหน้าที่ในการสร้างความปลอดภัย โดยหลักแล้ว จะเป็นการตั้งขึ้นโดยอาศัยคำสั่งจากฝ่ายบริหาร เช่น กรณีของฟิลิปปินส์ หรือจากมติของฝ่ายนิติบัญญัติ กรณีของแอฟริกาใต้ ซึ่งการจัดตั้งดังกล่าว จะไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หากแต่เกิดขึ้นก่อนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการรับฟังความคิดเห็นและหาข้อสรุปเบื้องต้น

สำหรับประเทศไทยนั้น ควรกำหนดให้มีกระบวนการหรือกลไกทำหน้าที่สร้างความปลอดภัย ดังนี้

๒.๑ ควรจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่สร้างความปลอดภัย (เป็นกลไกเชิงป้องกันและติดตามไม่ให้เกิดความขัดแย้ง)

๒.๒ ในกรณีเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้ว ควรมีกลไกหรือชุดคณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในการพูดคุยเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้ง (เป็นกลไกการแก้ไขปัญหา)

๒.๓ หากเกิดความขัดแย้งขึ้นจนเกิดความเสียหาย ควรมีกลไกหรือมาตรการในการเยียวยาหรือฟื้นฟู เพื่อไม่ให้ความขัดแย้งหวนกลับมาใหม่ โดยผู้ดูแลการเยียวยาหรือฟื้นฟูไม่ควรเป็นรัฐบาล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ทั้งนี้ มาตรการในการเยียวยาหรือฟื้นฟู นอกจากการชดเชยเยียวยาด้วยเงินแล้ว ยังรวมถึงการนิรโทษกรรมให้แก่คู่ขัดแย้ง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ ๑) ค้นหาความจริง ๒) ดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ๓) คดีถึงที่สุด

๒.๔ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะในระดับต่าง ๆ สำหรับประชาชนในการพูดคุยเพื่อสร้างวัฒนธรรมแห่งการปรองดอง ในรูปแบบหลากหลายทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณารับให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ มีหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ๑๑ ด้าน และมาตรา ๓๑ (๒) กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง เป็นคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาปฏิรูปแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๐ มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย และเพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง ศึกษาและจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะการปฏิรูปการเมือง เพื่อเสนอแนะต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ด้วยอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองได้มีการศึกษาการปฏิรูปการเมืองในด้านต่าง ๆ และสรุปความเห็นว่าการปฏิรูปการเมืองจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น รัฐธรรมนูญควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสร้างความปรองดอง โดยเสนอขอให้บรรจุประเด็นดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญว่า

“รัฐต้องส่งเสริมให้มีกระบวนการและกลไกในการสร้างความปรองดองเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ ทั้งในยามสถานการณ์ปกติ และกรณีที่เกิดความขัดแย้ง และมีพื้นที่สาธารณะให้กับประชาชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมแห่งการปรองดอง

ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองกระทำการใดที่เป็นการทำลายความเป็นเอกภาพของชาติหรือสร้างความขัดแย้งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน”

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

นิน ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง หมวด ๒ การสร้างความปรองดอง

**แบบเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ**

*****

๑. ประเด็นที่เสนอให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ดำเนินการปฏิรูป ดังนี้
บุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมการใช้อำนาจรัฐและการตรวจสอบการใช้อำนาจ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะและของรัฐ โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาพลเมืองให้ทำหน้าที่ดังกล่าว และรัฐต้องจัดให้มีระบบและกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. คำอธิบายประกอบประเด็นที่นำเสนอในข้อ ๑

๒.๑ เป็นสิทธิของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สิทธิพื้นฐาน ๓ ด้าน

- ๑) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ
- ๒) สิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะและของรัฐ
- ๓) สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย

๒.๒ เป็นหน้าที่ของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมตั้งแต่การไปฟังการอภิปราย การหาเสียงเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ไปจนถึงการตรวจสอบผู้ใช้อำนาจ การลงคะแนนเสียงถอดถอน ฯลฯ และการมีส่วนร่วมในการจัดการชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นให้อยู่เย็นเป็นสุข

๒.๓ เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดให้มีการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รัฐต้องจัดให้มีระบบและกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยต้องทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และไม่สิ้นเปลือง เปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อขยายพื้นที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเปิดกว้างมากขึ้น ทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการเสริมสร้างความสามารถของประชาชน ในการดูแล คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของชุมชนของตนเองและของผู้อื่น

ในการนี้ รัฐต้องส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการ และองค์กรอิสระสาธารณะประโยชน์ ทำหน้าที่ในการวิจัยและพัฒนาความรู้ และสร้างนวัตกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรัฐควรจัดให้มีมาตรการทางภาษีและการเงินสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของการมีส่วนร่วม

๓. หลักการและเหตุผลที่เสนอ (กรณีระบุให้เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ มีหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ๑๑ ด้าน และมาตรา ๓๑ (๒) กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง เป็นคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาปฏิรูปแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๐ มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านกํารเมืองให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย และเพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง ศึกษาและจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะการปฏิรูปการเมือง เพื่อเสนอแนะต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ด้วยอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองได้มีการศึกษาการปฏิรูปการเมืองในด้านต่าง ๆ และสรุปความเห็นว่าการปฏิรูปการเมืองจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น รัฐธรรมนูญควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเสนอขอให้บรรจุประเด็นดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมการใช้อำนาจรัฐและการตรวจสอบการใช้อำนาจ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะและของรัฐ โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาพลเมืองให้ทำหน้าที่ดังกล่าวและรัฐต้องจัดให้มีระบบและกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน”

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๔. เสนอให้บรรจุโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

๑๑๑๑ ๑ พระมหากษัตริย์ และประชาชน หมวด ๑ ประชาชน

